

ŠOKLIUKAS



Alma
littera

Gegužė • birželis
2013

Laikraštis priešmokyklinio ir pradinio ugdymo įstaigų bendruomenei

Mieli priešmokyklinukų ir pradinukų mokytojai!

Su jumis sveikinas (pa)vasariškas „Šokliukas“, išaugęs ir pasikeitęs! Nuo šiol šiame laikraštyje kalbėsime apie priešmokyklinio bei pradinio ugdymo aktualijas, ne tik kelsime klausimus, bet kartu su Jumis ieškosime atsakymų į juos, pateiksime metodinių rekomendacijų, metodinės medžiagos pamokoms, dalysimės gerąja mokytojų patirtimi.

Šio „Šokliuko“ numerio tematika – ugdymas netradicinėse erdvėse, pamokos gamtoje, išvykos.

Gitana Viganauskienė pasakoja apie neformaliojo ugdymo metodus, kuriuos galima pritaikyti ir formaliajame ugdyme (pvz.: nuotykių metodą pasaulio pažinimo pamokose).

Dr. Ieva Kuginytė-Arlauskienė atskleidžia darbo Norvegijos mokykloje patirtį, pasakoja, kaip mokomasi gamtinėje aplinkoje, bei primena, kad nėra blogo oro, yra tik netinkama apranga.

Stabtelėję ties „Šok“ ženklu rasite straipsnių apie naujas mokymosi priemones ir metodinių rekomendacijų. Šiame numeryje pristatome atnaujintą „Riešuto“ I klasei komplektą ir „Nendrės“ komplektą III ir IV klasėms.

Tikimės, kad keliaujant kartu su mokiniais pravers atmintinė, kaip surengti sėkmingą išvyką, ir forma mokinių refleksijai po kelionės. Be to, rasite ir žaidimų, tinkamų tiek pamokose, tiek išylyaujant.

Mieli mokytojai, jei turite idėjų, pasiūlymų pamokoms, projektams, sėkmės istorijų, parengtos metodinės medžiagos, jums patikusios ir pavykusios pamokos, renginio planų ir norite pasidalyti arba išsaugoti savo atsiliepimus apie mokymosi priemones, kviečiame rašyti: sokliukas@sviesa.lt

Smagios vasaros ir gerų išpūdžių!

2 p. Patirtinis mokymasis



... Pro langą pamatau upe plaukiantį parduotuvės pirkinių vežimėlį, jis už kažko užsikabina. Pakviečiu vaikus eiti „gelbėti“ vežimėlio. Iš karto sujudimas – negirdžiu nieko panašaus į „neįdomu“. Po penkių minučių mes jau prie upės, tyrinėjame situaciją: daug šiukšlių, upės vanduo nešvarus, srovė, sutikusi kliūtį, „sutrinka“, vežimėlis „kaltininkas“ atsikabina ir kartu su upės tėkme pasileidžia tolyn. Spėjame pasikartoti, kas yra greitis, kodėl upės teka, kas yra aukštupys, kas – žemupys, fantazuojame, kokio gylio bevandeniai Mėnulio kanjonai, aptariame žmonių poelgius, kurie kenkia mūsų planetai, pasvarstome, kiek ilgam užteks Žemės resursų, jei jos netausosime.

4 p. Tradicinės netradicinės pamokos

Norvegijoje ypač rūpinamasi vaikų aktyvumu ir sveikos gyvensenos įgūdžių formavimu. Todėl yra net numatytas tam tikras valandų skaičius, kurį mokyklą lankantis vaikas turi praleisti gryname ore. Įvairios išvykos, kelionės tampa puikia priemone ne tik stiprinti sveikatą, bet ir pažinti vaikus supanti pasaulį. Išvykų tikslas gali būti įvairus – pradedant aplinkos tyrinėjimais, asmeniniais patyrimais, ieškant sąsajų su skirtingais ugdymaisiais dalykais, tokiais kaip matematika, kalbos ugdymas, socialinė veikla.

5 p. Diferencijavimo ir vertinimo galimybės dirbant su atnaujintu matematikos vadovėlio komplektu „Riešutas“ I klasėje

Dirbdami su atnaujintu matematikos mokymosi komplektu „Riešutas“, mokiniai kiekvieną dieną turės galimybę rinktis (pvz., užduotis, individualų darbo tempą, veiklos planą, papildomą veiklą ir kt.) ir kartu ugdysis supratimą, kad už savo pasirinkimą jie yra atsakingi patys. Sudarytos sąlygos leis mokiniams mąstyti, išvelgti, pastebėti

problemas, eksperimentuoti, išgyventi kūrybos ir atradimo džiaugsmą. Parengta skaitmeninė mokytojo knyga, kuri yra interaktyvi ir, tikimės, atitiks mokytojų lūkesčius.

7 p. Nendrė – šiuolaikiška etikos mokomoji priemonė pradinukams

Nagrindami pavyzdžius, atlikdami praktines užduotis mokiniai ugdomosi pozityvų požiūrį į mokymąsi. Pvz., pamokoje „Mokausi mokytis“ mokiniai skatinami ieškoti mokymosi proceso ir įvairių gyvenimiškų situacijų sąsajų. Daug dėmesio skiriama mokinių mokymosi savireguliacijos gebėjimams ugdyti...

8 p. Edukacinė išvyka į Šiaulius

Edukacinė išvyka į Šiaulius – viena įdomiausių ekskursijų, kurią organizavau savo mokiniams. Jos metu mokiniai susipažino su Šiaulių miesto simboliais, apsilankė „Rūtos“ saldainių fabrike, o „Aušros“ muziejuje tapo senovinės daraktorinės mokyklos mokiniais.

9 p. Išvykos atmintinė

Kaip pasirengti išvykai, kad ji būtų sėkminga? Kur užrašyti savo išpūdžius iš kelionės?

10 p. Judrūs žaidimai

Žaidimai pamokai pajavairinti ar smagiai praleisti laiką gamtoje.

11–12 p. Kaip mokytojai naudoja skaitmenines mokymosi priemones...

Prieš pusę metų negalėjome net pagalvoti, kad Kauno miesto ketvirtų klasių anglų kalbos olimpiada vyks kitaip...

12–13 p. Naujos ugdymo priemonės

Patirtinis mokymasis

*Gitana Viganaušienė,
Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro
Neformaliojo vaikų švietimo metodikos skyriaus vedėja*



Pastaruoju metu labai daug kalbama apie neformaliojo vaikų ugdymo metodų integraciją į formalųjį ugdymą. Pakankamai efektyvių priemonių vaikų mokymosi motyvacijai didinti yra atėjusių iš neformaliojo ugdymo. Neformaliajame vaikų ugdyme prioritetu tampa asmens noras užsiimti sau malonia veikla. Pasak Harvardo universiteto profesoriaus H. Gardnerio, asmens intelektas nėra vienybės, jis susideda iš mažiausiai aštuonių intelekto rūšių (lingvistinio, loginio-matematinio, natūralistinio, erdvinio, muzikinio, tarpasmeninio, egzistencinio, kinestezinio). Įdomu tai, kad Lietuvoje atlikto tyrimo¹ apklausoje dalyvavę mokiniai nurodė, kad formaliajame švietime labiausiai lavinamas lingvistinis ir loginis-matematinis intelektas, o visuminiam intelekto lavinimui labai svarbus neformalusis švietimas. Mokinių tėvai nurodė, kad tokiam lavinimui reikalingas ir formaliojo, ir neformaliojo švietimo indėlis.

Plačiau norėčiau paanalizuoti priemones natūralistinio, erdvinio, tarpasmeninio ir egzistencinio vaiko intelekto lavinimui. Pasiūlysiu savo septyniolikos metų neformaliojo švietimo mokytojos patirtį ir astronomijos mokslą kaip masalą. Vaikams labai svarbu rasti susidomėjimo objektą. Pasirinkti lankyti astronomijos būrelį dažniausiai lemia vienintelis motyvas – „įdomu, nes to nėra mokykloje.“ Vaikai šiuo atveju nelabai teisūs. Astronomijos pradžiamokslis yra integruotas į pradinės mokyklos pasaulio pažinimo kursą, šiek tiek astronomijos galima rasti geografijos programoje, daugiausia – fizikos kurse.

Vaikų vaizduotė laki, nereikia jiems trukdyti fantazuoti, įsivaizduoti. Dangaus stebėjimai, žvaigždynų pažinimas, jų pavadinimų atsiradimo legendos tik pakursto vaikams norą pažinti, o mokytojui belieka pakreipti jų mintis mokslinės tiesos link.

Kad sužadintume vaiko natūralistinį, erdvinį intelektą, norą pažinti pasaulį, pasiūlykime jiems siauresnę savo dėstomo dalyko sritį: geologiją, paleontologiją, mikologiją ar pan. Tuomet galėsime stebėjimų, tyrimų metodą derinti su projektu, ekspedicijomis, išvykomis, stovyklomis. Pavyzdžiui, rudeninė išvyka „Grybų karas“ į artimiausią mišką gali virsti puikia priemone pažinti grybus, surengti komandų varžytuves, kas daugiau suras ir atpažins grybų rūšių, kas geriau mokės orientuotis miške pagal kompasą.

Šiuo metu neformaliajame ugdyme vis labiau populiarėja nuotykių metodo taikymas. Jis praverčia lavinant tarpasmeninį (bendrauti su žmonėmis, juos suprasti, pažinti), egzistencinį (suprasti, gilintis į save, gyvenimą, kalbėtis iš širdies), kinestezinį (veikti, judėti, dirbti su konkrečiais daiktais) vaiko intelektą. Šiuo metodu gali pasinaudoti pradinė klasių mokytojai, tam tikrų mokslų dalykininkai. Pateiksiu paprastą pavyzdį: vyksta būrelio užsiėmimas centre, metų laikas – pavasaris, grupėje – IV–VII klasių mokiniai. Pro langą pamatau upe plaukiantį parduotuvės pirkinį vežimėlį, jis už kažko užsikabina. Pakviečiu vaikus eiti „gelbėti“ vežimėlio. Iš karto sujudimas – negirdžiu nieko panašaus į „neįdomu“. Po penkių minučių mes jau prie upės, tyrinėjame situaciją: daug šiukšlių, upės vanduo nešvarus, srovė, sutikusi kliūtį, „sutrinka“, vežimėlis „kaltininkas“ atsikabina ir kartu su upės tėkme pasileidžia tolyn. Spėjame pasikartoti, kas yra greitis, kodėl upės teka, kas yra aukštupys, kas – žemupys, fantazuojame, kokio gylio bevandeniai Mėnulio kanjonai, aptariame žmonių poelgius, kurie kenkia mūsų planetai, pasvarstome, kiek ilgam užteks Žemės resursų, jei jos netausosime. Kas netingėjo, pagaliai išmatavo pakrantės gylį. Grįždami apžiūrėjome įvairias žoles, paklausiau, kurias jė pažįsta. Vaikai nuliūdo, kad nežino augalų pavadinimų. Tuomet sutarėme, kad per kitą užsiėmimą darysime herbariumus ir išsiaiškinsime, kokios žolės auga šalia centro ir kokia informacija jose slypi (kokį dirvožemį mėgsta, ar turi vaistinių savybių ir pan.). Kai grįžome, vaikai nieko nelaukę puolė ieškoti kas kokios informacijos (iš karto pastebimi pomėgių ir polinkių skirtumai): kur yra Neries aukštupys, kokiose Saulės sistemos planetose yra „upių“ vagos, skaičiavo, kada vargšas vežimėlis išplauks iš Vilniaus ir t. t.

Taikytus per užsiėmimą metodus galima įvardyti įvairiai: patirtinis, nuotykinis, improvizacinis. Viena blogybė – jų negalima iš anksto aprašyti ir sudėlioti į standartizuotus šablonus. Rezultatai gali būti netikėti ir pranokti lūkesčius. Tokia patirtis lavinant vaiko visuminį intelektą labai svarbi.

Nuotykių sumodeliuoti tikrai nesunku, reikia tik kūrybiškai ir visapusiškai (holistiškai) pažvelgti į mus supančią aplinką.

¹ Jonas Ruškus, Dainius Žvirdauskas, Vilija Stanišauskienė, Neformalusis švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai. Vilnius. 2009.



Įspūdžiai iš Kinijos neformaliojo švietimo centrų

Su didžiausiu susižavėjimu stebėjau neformaliojo ugdymo rezultatus Hangzhou miesto (Kinija) neformaliojo švietimo centruose. Hangzhou mieste gyvena apie 8,7 mln. gyventojų. Visi miesto teritoriniai rajonai turi po mažesnę ar didesnę neformaliojo švietimo centrą. Tokie centrai rūpinasi papildomu vaikų ugdymu vakarais ir savaitgaliais. Jei šeimoje auga vienas vaikas, išlaidas tėvams finansuoja miesto valdžia. Vieno lankyto centro teritorija sekmadienio popietę tapo vaikų rankomis sukurtu mokslo muziejumi – vaikai tėveliams ir kitiems centro svečiams savo sukonstruotais prietaisais demonstravo įdomius ir efektingus eksperimentus.

Naujajame miesto rajone pastatytas modernus vaikų laisvalaikio centras, kuriame po vienu stogu telpa visos galimos ugdymo veiklos: profesinis veiklinimas, sportas, technologijos, menai, muzika, mokslas.

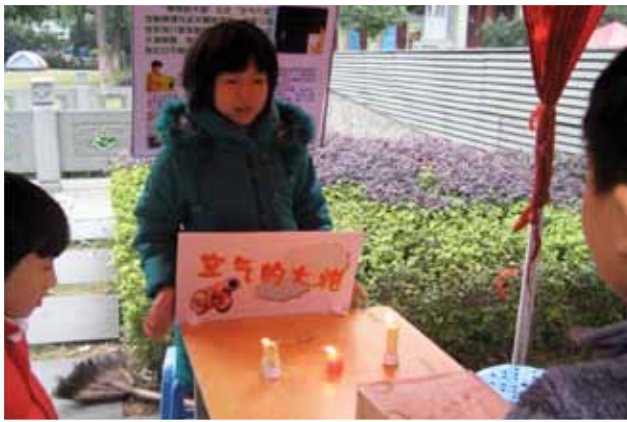
Nustebino ankstyvojo profesinio veiklinimo būreliai: šlavėjai, kepėjai, jūrininkai, gaisrininkai ir t. t. Vaikai nuo šešerių metų turi galimybę „pažaisti“ profesiją tikrame laive, gaisriniame automobilyje, virtuvėje ir kt.

Labai pavydu kultūrai suteikiamų prioritetų ir sporto komplekso. Kvapą gniaužia tinklinio salė ir stalo teniso klasė. Kitiems užsiėmimams taip pat nieko netrūksta, pvz., keramikos būrelyje kiekvienam vaikui yra skirtos žiedimo staklės. Ir pabaigai – centro apatiniame aukšte įsikūręs vaikų džiaugsmas – didžiulė salė su žaidimų automatais.

Kyla retorinis klausimas, kada Lietuvoje turėsime tokį požiūrį į visapusišką vaikų ugdymą?

Gitana Viganauskienė,

*Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro
Neformaliojo vaikų švietimo metodikos skyriaus vedėja*



Demonstruojama oro patranka.

Dėmesį patraukė parodų salėje eksponuoti komiksai, sudėlioti iš tangramų.



Mėnulio fazių demonstravimo maketas.



Ugdymo prioritetai Kinijoje teikiami matematiniame, gamtamoksliniame ir technologiniame ugdymui. Paviljonuose didžiausias sujudimas buvo prie fizikinių ir cheminių eksperimentų. Dalyviai entuziastingai aiškino reiškinį prigimtį, patarė, kokių priemonių prireikia nesudėtingiems, bet efektingiems eksperimentams. Labai daug vaikų lanko robotikos būrelius. Mergaitės kuria ir programuoja robotukus, kurie padeda namuose.



Šioje „jachtroje“ vyksta būrelis.



Naujasis vaikų laisvalaikio centras.

Tradicinės netradicinės pamokos

Dr. Ieva Kuginytė-Arlauskienė,
Stord/Haugesund aukštosios universitetinės mokyklos docentė

Viename Lietuvos dienraštyje perskaičiau, kad dėl industrinės visuomenės „gamta neteko švelnumo ir magiškos galios, virto objektu, priemone, resursų šaltiniu, mechanizmu. Didelė mokslo pasiekimų dalis šiandien panaudojama gamtos ištekliams eksploatuoti, dažniausiai net negalvojant apie užmojų pasekmes ar kompensaciją už padarytą žalą aplinkai.“ Tad kyla natūralus klausimas: kokiū būdu įmanoma gražinti dvasinę ir fizinę pusiausvyrą gamtai, tokią svarbią ir paties žmogaus tapatumui įprasminėti.

Žmogaus ryšys su gamta ir pagarba jai Norvegijoje akcentuojami jau darželiuose. Galbūt todėl ši šalis taip žavi saugomais nuostabaus grožio fiordais, išpūdingais kalnais ir juose trykštančiais kriokliais, miškų ramybe, kada net paprastas lietaus lašas, pakibęs voratinklyje, sukelia ypatingus jausmus.

Trolių ir fiordų šalis tarsi pati sukūrė galimybę patirti visa, kas paslaptinga ir įdomu. Neretai mokyklą supanti aplinka ypač palanki gamtai tyrinėti. Čia galima matyti į dangų kylančius kalnus, tekantį upelį, mišką, fiordo ar jūros pakrantę. Vaikams, kurie gyvena pasaulyje „čia ir dabar“, tokios galimybės – puiki vieta pažinti gamtą ir įgyti naujų žinių.

Norvegijoje ypač rūpinamasi vaikų aktyvumu ir sveikos gyvensenos įgūdžių formavimu. Todėl net yra numatytas tam tikras valandų skaičius, kurį mokyklą lankantis vaikas turi praleisti gryname ore. Įvairios išvykos, kelionės tampa puikia priemone ne tik stiprinti sveikatą, bet ir pažinti vaikus supanti pasaulį. Išvykų tikslas gali būti įvairus – pradedant aplinkos tyrinėjimais, asmeniniais patyrimais, ieškant sąsajų tarp skirtingų ugdomųjų dalykų, tokių kaip matematika, kalbos ugdymas, socialinė veikla. Per išvykas vaikai mokomi stebėti aplinką, skatinami daryti išvadas: kodėl daiktai yra tokie, kokie jie yra, ir kuo jie svarbūs mums, gyvenantiems šalia jų, gyvenantiems kartu su jais.

Išvykoms rengiamasi iš anksto – kruopščiai planuojama, numatoma, kokių žinių įgis ugdytiniai, kokie įgūdžiai bus lavinami ir pan. Tai viena iš integruoto ugdymo organizavimo formų. Išvykų dažnumą numato mokykla, tačiau neretai jos organizuojamos vieną kartą per savaitę (pirmadieniais arba penktadieniais).

Pamokose dalyvaujantys mokiniai dažniausiai lydimi trijų suaugusiųjų – pagrindinio klasės mokytojo, kuris moko bazinių dalykų, yra atsakingas už vadovavimą klasei ir socialinį klasės gyvenimą, bei asistentų.

Akcentuojamas ir specialusis mokinių pasirengimas, jie visuomet dėvi liemenes su atšvaitais, pasiima kuprines, vilki iškyloms pritaikytus drabužius. Turbūt ne kartą yra tekę girdėti norvegišką posakį, kad „nėra blogo oro, yra tik netinkami drabužiai.“ Būtent tinkamai vaikų aprangai skiriama nemažai dėmesio. Pavyzdžiui, nepakanka einant į mišką apsiauti guminius batus, būtina apsivilkti specialius neperšlampamus „lietaus“ drabužius, kuriuos turi visi: ir tik šliaužioti išmokęs pyplys, ir garbaus amžiaus senjoras, ir vaikus lydintis mokytojas. Taip užtikrinama galimybė judėti nevaržomai.

Į išvykas visuomet pasiimama maisto. Norvegams valgymas kartu – svarbi socialinio bendravimo forma, kurios metu stengiamasi kuo artimiau pažinti vienas kitą, diskutuoti aktualiomis temomis. Maisto suruošimas gali būti pasitelkiamas mokant numatyti grupei reikiamų daiktų ir produktų kiekį: kiek puodelių vaikams gali prireikti žygyje, kiek geriamo vandens pasiimti, kiek reikės dešrelių, duonos. Maistą vaikai gamina kartu su suaugusiaisiais, kepa dešreles, serviuoja improvizuotą stalą.

Nuo pat pirmųjų kelionės akimirų vaikai patenka į tyrinėjimų pasaulį: jie stebi aplinką, atlieka įvairias užduotis, kurių eigą mokytojas fiksuoja fotoaparatu. Vėliau nuotraukos aptariamoms, naudojamos per kitas pamokas, rodomos tėveliams. Neretai mokiniai turi specialius aplankus, kuriuose sukaupta medžiaga atspindi išgyvenimus, įgytas žinias. Gyvosios gamtos dovanos, kaip antai: kankorėžiai, kriauklės, akmenukai naudojami per kitas pamokas – įvairiems darbeliams, mokantis matematikos, norvegų ar anglų kalbos, jomis puošiama aplinka.

Per išvykas turbūt didžiausias dėmesys skiriamas vaiko tapatumui, socialiniam santykiui su savimi, kitais klasės draugais, tauta; kaip vaikas supranta pasaulio, šalies įvykius, priežasties ir dėsningumo sąvokas. Tam pasitelkiamos įvairios formos – diskusijos, socialiniai žaidimai, kasdienių įvykių sąsajų paieškos gamtoje. Kaip puikų gamtos ir žmogaus santykio pavyzdį galima būtų paminėti „Pasakų kelią“, kur galima ne tik susipažinti su pasaka, bet ir patirti jos gyvastį padedant gamtai.

Vaikų galimybės, kaip ir poreikis tyrinėti aplinką, skirtingas. Vienu vaikų žingeidumas gali atsiskleisti noru viską pamatyti, paliesti, išgirsti ar net paragauti, kas, tiesa pasakius, gana įprasta gamtoje. Kitas gi ugdytinis iš pradžių tik nuošaliai stebės aplinką, galbūt jausis nejaukiai supuvusiame kelme apžiūrinėdamas kirmėlaites. Tačiau visi patirs tam tikrų natūraliai suvokiamų išgyvenimų, kuriuos vėliau padės įvardyti mokytojas, taip atskleidžiamas vaikus supančio pasaulio savitumą, natūralumą, perteikdamas pagarbą jam.



Pasakų senelė (Stord komuna)



Joniukas ir Grytutė (Stord komuna)



Išvykos diena Nordbygd mokykloje

Serija „Šok“ – vientisa mokymosi sistema!

Visus serijos „Šok“ pradinį klasių vadovėlius vienija konstruktyvaus ugdymo idėjos, suderintas turinys (tematika, projektai, sąvokos), panaši didaktinė ir metodinė sandara (mokomosios medžiagos pateikimas, užduočių sistema), struktūra, dizainas.

Mokomoji medžiaga pateikiama taip, kad vaikai ne tik sužinotų ir suprastų, bet ir įsigilintų į kiekvieną temą, rastų atsakymus į daugybę *kas?* ir *kodėl?*, priimtų iššūkius, patys viską išbandytų, veiktų praktiškai ir kūrybiškai.

Ugdymo centre yra vaikas, todėl svarbiausia – jo poreikiai, interesai, atsižvelgiama į artimiausią jo aplinką, psichologinius amžiaus tarpsnio ypatumus. Vadovėlių komplektų serija, kurią sieja ne tik tematika ir vizualiniai sprendimai, bet ir metodika, aukštesniojo lygio gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymas, sudaro sąlygas mokiniui atrasti save bet kurioje srityje ir tobulėti.

Leidykla „Šviesa“, siekdama padėti mokytojams, siūlo mokymosi priemonių sistemą – serijos „Šok“ vadovėlių kompleksus, prie jų parengtą skaitmeninį turinį, metodinę medžiagą ir metodines priemones.

- **Vadovėliai**
- **Pratybų sąsiuviniai**
- **Papildomos mokomosios priemonės**
- **Mokytojo knygos ir metodinės rekomendacijos**
- **Skaitmeninis turinys**

Naudodamiesi šia mokomųjų priemonių sistema, lengviau pasirengsite pamokoms, mažiau laiko sugaišite ieškodami ir pasirinkdami priemones, būdus, be to, mokymasis bus gyvesnis ir veiksmingesnis.

Diferencijavimo ir vertinimo galimybės dirbant su atnaujintu matematikos vadovėlio komplektu „Riešutas“ I klasėje



Jolanta Žvirblienė, Rasa Rugelienė,
mokomojo komplekto „Riešutas“ autorės

Rudenį pasirodysiančio atnaujinto matematikos mokymosi priemonių komplekto „Riešutas“ I klasei, kaip ir ankstesnio, išleisto 2008 metais, tikslas yra ugdyti matematinio mąstymo kompetenciją, formuoti bendrąsias matematikos sričių vertybines nuostatas.

Atnaujintas matematikos mokymosi komplektas „Riešutas“ turiniu, metodika ir struktūra **integralus su kitais serijos „Šok“ komplektais**.

Suderintos matematikos, lietuvių kalbos ir pasaulio pažinimo mokomųjų dalykų mokymosi priemonės padės mokytojui planuoti pamokas, organizuoti mokinių veiklą, siekti ugdymo tikslų, uždavinių, metodų dermės, prisidėti prie visapusiško vaiko asmenybės, kompetencijų ugdymo. Pateikiant mokomąją medžiagą, mokymasis grindžiamas visuminio ugdymo idėjomis, nes tai padeda kurti vientiso pasaulio vaizdą, o siūloma veikla skatina klausyti, matyti, liesti, mąstyti, diskutuoti.

Integruojamųjų temų lenteles rasite www.sokvadoveliai.lt.

Naujajame mokymosi priemonių komplekte „Riešutas“ (vadovėlyje, pratybų sąsiuvinyje, papildomų užduočių sąsiuvinyje gabesniems vaikams) mokytojas ras pakankamai užduočių, kurios leis ugdymo turinį pritaikyti skirtingiems klasės mokinių gebėjimų lygiams, polinkiams, poreikiams, kad kiekvienas pagal savo išgales pasiektų kuo geresnių rezultatų.

Mokomoji medžiaga diferencijuota ir parengta taip, kad būtų prasminga mokiniui, atitiktų jo polinkius ir poreikius, skatintų pačiam atrasti atsakymus.

Skirtingų lygių mokomoji medžiaga, aktyvieji mokymosi metodai, dėmesį prikaustančios užduotys skatinės kiekvieną pradinuką domėtis matematika, tad mokymasis taps mėgstama veikla.

Dirbant su atnaujintu matematikos mokymosi priemonių komplektu „Riešutas“ I klasėje, mokytojams nebereiks „verstis per galvą“, nes yra **palikta laisvų pamokų testams atlikti**. Vadovėlio pirmojoje ir antrojoje knygoje matematinės temos išlaikytos nuosekliai tos pačios. Daugiau pakitusios integracinės temos, **atsižvelgiant į mokytojų pageidavimus, pakoreguotos pačios užduotys**.



Išlaikant tarpdalykinę integraciją su atnaujinta „Pupa“ ir „Gile“, „Riešuto“ trečiojoje knygoje pakoreguotos ir matematinės temos.

Taip pat šioje vadovėlio knygoje atsirado **daugiau loginį mąstymą ugdančių užduočių gabesniems vaikams**.

Dirbdami su atnaujintu matematikos mokymosi komplektu „Riešutas“, **mokiniai kiekvieną dieną turės galimybę rinktis** (pvz., užduotis, individualų darbo tempą, veiklos planą, papildomą veiklą ir kt.) ir kartu ugdysis supratimą, kad už savo pasirinkimą jie yra atsakingi patys. Sudarytos sąlygos leis mokiniams mąstyti, išvystyti, pastebėti problemas, eksperimentuoti, išgyventi kūrybos ir atradimo džiaugsmą.

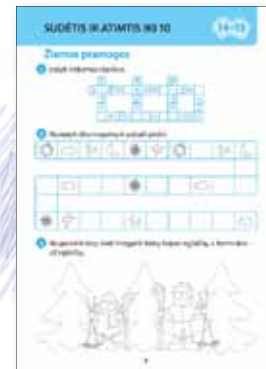
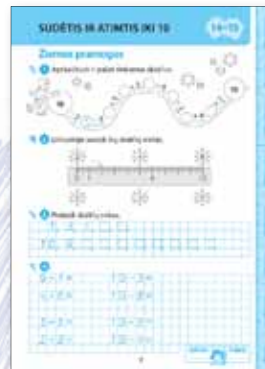
Pavyzdžiui,

šią pamoką siūloma pradėti intriga, pateikta mokytojo knygoje.

1 užduotis pateikiama labai vaizdžiai, iliustracija artima vaiko aplinkai.

2 užduotis skatina mokinius remtis turimomis žiniomis, prisiminti, ką jau moka, ieškoti naujos ir anksčiau išmoktos medžiagos sąsajų: **„Ką pastebi?“** Taip ugdomas mokinių **kritinis mąstymas** – gebėjimas reikšti mintis, daryti išvadą, diskutuoti. Įtraukiami visi vaikai, nelieka pasyvių stebėtojų.

3 ir 5 užduotys skiriamos pamokos uždaviniui įtvirtinti ir pasiekti. Tad ir silpnesnių gebėjimų mokiniai turėtų patirti sėkmę, nes šios užduotys pateiktos su iliustracijomis, padedančiomis užrašyti ir atlikti veiksmus. Vidutinių gebėjimų mokiniams siūlytume dar ir 6 užduotį, kurios aritmetiniai veiksmai neilustruoti. Gabesniesiems



galima pasiūlyti Riešutuko klubo užduotį ir užduočių iš papildomų užduočių sąsiuvinio.

Pratybų sąsiuvinio užduotys skiriamos pamokos temai įtvirtinti ir savarankiškam mokinių darbui.

Pratybose sudaromos galimybės **įsivertinti** (ar užduotys buvo sunkios, ar lengvos). Nauja tai, kad kiekviename pratybų sąsiuvinyje vaikai **ras** įsegtus karpomuosius puslapius, **kuriuos mokytojas galės panaudoti mokomajai medžiagai aiškinti, įtvirtinti ar pajavairinti.**

Gabesni vaikai galės rinktis **papildomų užduočių sąsiuvinio** užduotis, kurioms atlikti reikia ne tik žinių (atgaminti, atpažinti, užrašyti, matuoti, klasifikuoti), bet ir mokėjimo jas taikyti (modeliuoti, pasirinkti, pritaikyti, pateikti) bei aukštesnio lygio matematinių gebėjimų (analizuoti, pagrįsti, spręsti problemas, atpažinti dėsniumus).

Prie atnaujinto serijos „Šok“ vadovėlio ir pratybų sąsiuvinio „Riešutas“ parengti ir **nauji testai** I klasei. Tai – užduočių sąsiuvinis **pažangai ir pasiekimams, gebėjimams nustatyti.** Testus siūloma atlikti baigus vadovėlio temą „Riešutėlių derlius“. Išsprendus testų užduotis, daroma **suvestinė – mokinių žinių ir gebėjimų įsivertinimo diagrama**, kuri rodo, kaip sekėsi įgyvendinti mokymosi uždavinius. Po kiekvienu testu mokytojai rašo komentarą – remdamiesi ugdymo planu, glaustai informuoja mokinius ir jų tėvus (globėjus) apie mokymosi (kontrolinių, testų ir kitų užduočių atlikimo) rezultatus (lygiai nenurodomi). **Riešutėliai prie kiekvienos užduoties rodo jos „svorį“.** Mokinys pagal savo gebėjimus **gali pasirinkti, nuo kurios užduoties pradėti spręsti.** Baigus skyrių, mokinių mokymosi pasiekimai vertinami remiantis Bendrojoje programoje pateiktais bendraisiais pasiekimų (žinių ir supratimo, gebėjimų, vertybinių nuostatų) aprašais.

Atsižvelgiant į mokytojų pageidavimus, jau nuo 4-ojo testo (vadovėlio antrosios knygos) parengta po du testų variantus, kad mokiniai patys, niekieno neblaškomi, galėtų atlikti užduotis ir parodytų savo gebėjimus. Antrąjį testo variantą siūloma naudoti klaidoms taisyti, žinioms įtvirtinti. Tas užduotis, kurių mokinys nesugebėjo atlikti ar padarė klaidų, siūloma mokytojui paaiškinus atlikti dar kartą, tik jau kitą variantą.

Užduotys atitinka visus tris gebėjimų **lygius** (apie 30 proc. testo užduočių yra patenkinamo lygio, apie 50 proc. – pagrindinio ir apie 20 proc. – aukštesniojo lygio). **Testų vertinimo kriterijai pateikiami mokytojo knygoje.**

Prie atnaujinto serijos „Šok“ vadovėlio „Riešutas“ I klasei parengta **skaitmeninė mokytojo knyga**, kuri yra interaktyvi ir, tikimės, atitiks mokytojų lūkesčius. Mokytojas galės autorių parengtą mokytojo knygos medžiagą (*PDF* formatu) papildyti savo pastabomis, pasižymėti svarbų tekstą, užsirašyti klausimus, nuorodas (kitai tariant, pateiktos knygos pagrindu kurti savo mokytojo knyga, pritaikyti ją savo ir mokinių poreikiams, gebėjimams). Ilgalaikiai ir trumpalaikiai planai, metodinė medžiaga (vertinimo ir įsivertinimo formos ir būdai, testų vertinimo kriterijai, papildomų užduočių atsakymai) bus pateikti *Word* formatu. Šiuos dokumentus taip pat bus galima koreguoti, pildyti, parsisiųsti. Naujoji „Riešuto“ mokytojo knyga bus patogi dar ir tuo, kad mokytojas galės ne tik atsispausdinti reikiamus knygos puslapius (su padaryta savo korekcija ar be jos), bet ir išsisaugoti papildymus. Interaktyviosios „Riešuto“ mokytojo knygos I klasei struktūra yra tokia pat kaip ir popierinės, tačiau, atnaujinus vadovėlį ir pratybų sąsiuvinis, pakito mokymosi turinys, siūloma veikla. Aktyviajame laukelyje diferencijuotai mokinių veiklai planuoti mokytojas gali iš anksto pasižymėti, numatyti užduotis, kurias skirs mokiniams pagal gebėjimus. Atskirame aktyviajame laukelyje palikta vietos vertinimui ir įsivertinimui. Mokytojas gali numatyti ir užsirašyti vertinimo formas, būdus, kuriuos taikys per pamoką, taip pat pasinaudoti mokytojo knygoje siūlomomis vertinimo ir įsivertinimo formomis ir būdais, juos tik pasižymėti, susiplanuoti.

Aktyviosios pamokos – dar viena galimybė diferencijuoti darbą. Prie serijos „Šok“ vadovėlių komplektų I ir II klasei „Pupa“, „Gilė“ ir „Riešutas“ yra parengtos aktyviosios pamokos, kurios papildoma vadovėlių komplektus (interaktyviosiomis užduotimis, tiesioginėmis nuorodomis į mokomuosius objektus internete, „judančiais“ vaizdais, garsais...). Parengtas kiekvienos aktyviosios pamokos scenarijus (*Word* formatu), kuriame pateikiamos išsamios pamokos naudojimo metodinės ir technologinės rekomendacijos (pasiekimai iš BP, mokymosi uždaviniai, nurodomi serijos „Šok“ komplekto priemonių puslapiai). Į aktyviausias pamokas integruota apklausos ir žinių tikrinimo sistema *ActiVote* skatina mokinius aktyviai dalyvauti pamokoje, motyvuoja, leidžia čia ir dabar įsivertinti žinias. Mokytojas taip pat iš karto gauna grįžtamąjį ryšį, be didelių laiko sąnaudų fiksuoja kiekvieno mokinio pažangą ir pasiekimus. Rezultatai matomi iš karto. Juos galima išsisaugoti *Excel* formatu.

Kokybiški patrauklūs rašymo sąsiuviniai!

Serijos „Šok“ priemonių asortimentą papildoma kokybiški rašymo sąsiuviniai linijomis ir langeliais. Spalvoti, žaismingi, patrauklūs sąsiuviniai patiks ir priešmokyklinukams, ir I–V klasių mokiniams. Įdomūs, gražūs ir linksmi serijos „Šok“ vadovėlių veikėjai, esantys ant kiekvieno sąsiuvinio viršelio, lydės vaiką kiekvieną pamoką ir skatins gražiai ir taisyklingai rašyti. Ant balto, kokybiško popieriaus, per kurį nepersigeria rašalas, vaikui rašyti yra ne tik lengva, bet ir patogiu. Kiekvieno sąsiuvinio gale mokiniai ras daugybės lentelę arba lietuvių kalbos abėcėlę.



Nendrė – šiuolaikiška etikos mokomoji priemonė pradinukams

Mokytojui, rengiantis etikos pamokoms, visuomet kyla aktualių klausimų: „Koks turėtų būti pamokos turinys, kuris sudomintų mokinį, paskatintų jį kelti klausimus ir ieškoti atsakymų?“, „Kaip remtis kasdiene mokinių patirtimi, padėti jiems kuo dažniau išgyventi sėkmę įvairiose situacijose?“ Nuo atsakymų į šiuos klausimus priklauso, ar pavyks konstruktyviai organizuoti pamokos veiklą.

Šiame straipsnyje pristatysime etikos pradinėms klasėms mokomąjį kompleksą „Nendrė“ ir aptarsime pamokoje taikomus mokymosi metodus, vertinimo ir įsivertinimo aspektus.

Vaida Kuzmickaitė, Asta Meškauskienė, Jolanta Sereičikienė,
mokomojo komplekto „Nendrė“ autorės

Etikos mokomųjų priemonių komplektuose I–IV klasei „Nendrė“ numatomi prasmingi ir įdomūs ugdymosi tikslai, siekiama sudominti mokinius aktualiomis jiems temomis, padaryti mokymą(si) patrauklų ir vertingą. Pamokų turinys skatina mokinius būti aktyvius ir prisiimti atsakomybę už tai, ką jie sužinos pamokoje, ko išmoks, ką gebės ir kokiomis nuostatomis grįs kasdienius savo poelgius.

Kiekviena pamoka pradedama probleminiu klausimu, kuris yra ir aiški nuoroda, kokiems gebėjimams ugdyti pamokoje bus skiriama daugiausia dėmesio. Pamokos raktiniai žodžiai, naujos sąvokos paaiškinamos puslapiu viršuje.

Teorinėje dalyje trumpai pristatoma tema (problema, situacija, reiškinys), pateikiamas analizuojamas tekstas, informacija ir žinios, svarbios konkrečiai praktinei veiklai. Per pamokas mokiniams užduodami probleminiai klausimai padeda įsidėmėti veiklos tikslus ir uždavinius, sutelkti dėmesį, gilintis į nagrinėjamą temą.

Sutartiniais ženklais žymimi siūlomi užduočių atlikimo būdai ir pamokos veiklos planas. Mokiniai jau nuo pirmos klasės mokosi savarankiškai planuoti veiklą, remdamiesi tam tikrais sutartiniais ženklais. Taip mokymasis diferencijuojamas, ugdoma mokėjimo mokytis kompetencija.

Pamokose mokiniams pateikiama smagių užduočių ir žaidimų, nuotaikingų istorijų ir kryžiažodžių, skiriamų emociniam intelektui, doringai jautrai, empatijai ugdyti.

Kiekvienos pamokos pabaigoje atlikdamas apibendrinamąją temos užduotį, mokinys įsivertina, kaip jam sekėsi įgyvendinti tikslus, atsako į pamokos pradžioje iškeltą probleminį klausimą. Sutartiniais ženklais mokinys apibūdina savijautą pamokoje ir įsivertina pasiekimus. Labai svarbu, kad pamokos mokymosi rezultatus nurodo pats mokinys. Tai padeda mokytojui gauti grįžtamąjį ryšį apie pamokos sėkmę ir kiekvieno mokinio pasiekimus. Ši informacija skatina permąstyti, pasitikslinti, išsamiau panagrinėti naujas sąvokas, reiškinius, priimtus sprendimus, padarytas išvadas. Susiejęs mokinių grįžtamąjį ryšį su savo stebėjimais ir įvertinimu mokytojas gali pateikti tikslesnę informaciją mokinių tėvams.

III ir IV klasės pratybų sąsiuvinių kartojimo pamokos žaismingai pavadintos greitakalbe „Pakopa po pakopos, pakopa po pakopos, pakopa po pakopos mes kylame aukštyn“. Greitakalbės prasmę mokiniai išsiaiškina trečioje klasėje. Per kartojimo pamokas apibendrinama ugdomosios veiklos problematika, mokiniai įtvirtina savo žinias, gebėjimus, įsivertina, apsarsto sėkmių ir nesėkmių priežastis, aptaria tolimesnius veiklos planus. Atlikdami kartojimo užduotis, vaikai turi pritaikyti įvairias žinias, įgūdžius ir nuostatas.

„Nendrėje“ ypač daug dėmesio skiriama mokymosi nuostatoms formuoti. Nagrinėdami pavyzdžius, atlikdami praktines užduotis



mokiniai ugdomi pozityvų požiūrį į mokymąsi. Pvz., pamokoje „Mokausi mokytis“ mokiniai skatinami ieškoti mokymosi proceso ir įvairių gyvenimiškų situacijų sąsajų. Daug dėmesio skiriama mokinių mokymosi savireguliacijos gebėjimams ugdyti.

Mokomųjų priemonių komplektuose „Nendrė“ siūloma daug įvairaus tipo užduočių, mokytojai skatinami lanksčiai ir kūrybingai naudoti rekomenduojamą medžiagą, pritaikyti ją konkrečios klasės poreikiams. Taigi mokytojams suteikiama pasirinkimo laisvė ir kūrybinės erdvės galimybės.

Daug dėmesio skiriama kūrybiškumui ugdyti. Vaidindami ar žaisdami empatiją skatinančius žaidimus vaikai įvairias emocines būsenas išreiškia judesiu ar kūno kalba. Mokinių kūrybinę vaizduotę ugdo istorijų, pasakų kūrimas, situacijų modeliavimas. Kūrybos procese mokiniai sprendimus dažniausiai priima, remdamiesi savo gyvenimiška patirtimi, fantazija arba intuicija. Žaidžiant atliekamos bendradarbiavimo užduotys lavina gebėjimą įsijausti į kito emocinę būseną, atpažinti, suprasti ir tinkamai reaguoti į neverbalinės kalbos pranešimus.

Naudodami projektinio darbo metodus vaikai turi galimybę susipažinti su tiriamosios veiklos elementais, atlikti trumpas apklausas, interviu, interpretuoti rezultatus, daryti išvadas ir taip įsitraukti į juos dominančią veiklą.

Mokymo priemonėse „Nendrė“ taikomi diskusijų, debatų, grupinio, projektinio ir kūrybinio darbo, aktyvieji mokymosi metodai suteikia mokiniams galimybę atpažinti ir apsarstyti visuomenės ir asmeninio gyvenimo įvykių reikšmę, pažinti save, suvokti savąją vertę ir pagarbos kitam būtinumą. Taip mokymo(si) procesas grindžiamas ne teorinėmis žiniomis ar moralizuojant, o plečiant supratimą, pagrįstą asmenine patirtimi, išgyvenimais, įgyjant bendrųjų vertybinių nuostatų formavimosi pagrindą, plėtojant gebėjimą tolerantiškai bendrauti ir bendradarbiauti, konstruktyviai ir kūrybiškai spręsti iškilusias problemas, rūpintis aplinka ir kultūringai bei saugiai elgtis.

Mokytojo knygoje mokytojui papildomai siūlomi pamokos žaidimai / pratimai, kūrybinės užduotys, diskusijos yra ne tik artimi kiekvienos pamokos ugdymo turiniui, bet taip pat yra reikšmingi sėkmingam mokymosi procesui pamokose. Visa tai padeda kurti pasitikėjimu ir tolerancija grįstą etišką darbinę aplinką.

Vadovėlio „Nendrė“ kompleksą I ir II klasei sudaro:

- vadovėlis,
- pratybų sąsiuvinis,
- mokytojo knyga, kurioje galima rasti ilgalaikius ir trumpalaikius ugdymo planus.

Vadovėlio „Nendrė“ kompleksą III ir IV klasei sudaro:

- pratybų sąsiuvinis, kuris atlieka ir vadovėlio paskirtį,
- mokytojo knyga, kurioje galima rasti ilgalaikius ir trumpalaikius ugdymo planus.

Kelionė į Saulės miestą

Sonata Liaudanskienė,
Telšių „Germanto“ pagrindinės mokyklos pradinė klasių mokytoja

Edukacinė išvyka į Šiaulius – viena įdomiausių ekskursijų, kurią surengiau savo auklėtiniams. Jos metu mokiniai susipažino su Šiaulių miesto simboliais, apsilankė „Rūtos“ saldinių fabrike, o „Aušros“ muziejuje tapo senovinės daraktoriinės mokyklos mokiniais.

Į kelionę vykome traukiniu. Dabar vaikai dažniausiai kartu su tėveliais keliauja automobiliais, todėl kelionė traukiniu jiems buvo netikėta ir įdomi. Kai kurie net baiminosi lipsti į vagoną, vaikščioti traukiniui riedant bėgiais.

Šiauliuose pirmiausia apsilankėme saldinių fabrike „Rūta“. Iš pradžių žiūrėjome filmą apie šokolado atsiradimą, vėliau stebėjome šokolado gamybos procesą. Linksmiausia mokiniams buvo, kai visiems teko apsilvilti specialius chalatus, apsiauti vienkartinius batus ir užsėdėti kepuraites. Tuomet visi juokingai atrodėme, vaikai šmaikštavo – „mes kaip gydytojai!“ Vaikščiojome iš vieno fabriko cecho į kitą. Darbuotoja mums rodė, kaip gaminami šokoladiniai saldainiai, dražė, stebėjome saldinių vyniojimo į popierėlius procesą, pakavimą į dėžutes. Paklausus vaikų, ar norėtų užaugę dirbti šokolado fabrike, vieni atsakė, kad taip, kiti teigė, kad darbas monotoniškas ir tuo užsiimti jie nenorėtų. Vienoje iš salių mūsų laukė saldinių degustacija. Ragavome įvairiausių rūšių saldinių ir rašėme jų savybes: rūgštus, saldus, skaniausias. Visų saldinių nesuvalgėme, todėl juos draugiškai pasidalijome ir... vežėme namiškiams lauktuvių!



Kitas ekskursijos etapas – pažintis su Šiauliais. Šalia Saulės kino teatro susėdome ant suoliukų pailsėti. Vaikams papasakojau apie tris miesto simbolius: saulę, šaulį ir laiką. Tuomet paskelbiau užduotį: eisime ieškoti miesto simbolių! Patraukėme pėsčiųjų bulvaru link ir pirmąjį pamatėme Gaidžio laikrodį. Šis laikrodis 12 val. ir 18 val. sveikina su praeiviais „Sveiki atvykę į Šiaulius“ net keliomis kalbomis! Sustojome prie fontano „Pelikanai“ ir susidomėję klausėmės istorijos, kodėl šie paukščiai čia atsirado. Kiek paėję, Kaštonų alėjoje atradome skulptūrą „Aušra“, kuri simbolizuoja žvilgsnį į tekančią saulę. „Aušra“ pavadintas ir muziejus. Čia buvome pakviesti į edukacinį užsiėmimą „Daraktoriinė (slapta) mokykla“. Ši pasaulio pažinimo pamoka mokiniams padarė didžiulį įspūdį. Medinės kuprinės, vyžos ir naginės leido vaikams



prisiliesti prie senovės. Čia jie mokėsi taip, kaip buvo mokomasi prieš 200 metų. Muziejaus darbuotoja mokė vaikus rašyti žąsies plunksna iš suodžių ir kreidos pagamintu rašalu. Oi, kaip sunkiai sekėsi! Vaikai galėjo išbandyti ir senovinę bausmę – klūpojamą ant žirnių.

Trumpai paviešėję senovėje vėl leidomės ieškoti Šiaulių miesto simbolių. Pastebėjome fontaną „Saulės diskai“, kuris buvo pastatytas miestui švenčiant 770-ąsias metines, o pavadinimą fontanui rinko visi gyventojai. Priėję Šv. Petro ir Povilo katedrą ant jos sienos pamatėme vieną seniausių saulės laikrodžių, rodantį tikslų laiką. Ir štai jau iš tolo šviečia paauskuota skulptūra „Šaulys“, kurią šiauliečiai vadina „auksiniu berniuku“. Trumpam sustojome prie aukščiausio saulės laikrodžio Lietuvoje ir bandėme sužinoti, kuri valanda. Paskutinis objektas – miestą sauganti didžiulė Geležinė Lapė. Tai ji savo metalinėje širdyje slepia žinią apie mus ateinančioms kartoms. Čia mūsų pažintinė ekskursija ir baigėsi. Pavargę, bet kupini įspūdžių, patraukėme į geležinkelio stotį. Traukiniu grįžome namo.



Tai buvo nepamirštama pažintis su Šiauliais! Net ir kelios mokinių mamos, vykusios kartu su mumis, džiaugėsi puikiais vaikų emocijomis ir prasmingai praleistu laiku. Šią ekskursiją vaikai prisimena nuolat, kai per pasaulio pažinimo pamokas kalbame apie senovę, kai mokomės apie Lietuvos miestus ir kai ragaujame šokoladinius saldinius!

Šiek tiek informacijos apie Šiaulius

Šiauliai – vienas seniausių Lietuvos miestų. Šiauliuose gyvena apie 113 000 gyventojų.

Šiauliuose yra **trys** miesto **simboliai**:

Saulė – nes, netoli Šiaulių 1236 m. vyko Saulės mūšis.

Šaulys – nuo šio pavadinimo kilo miesto vardas.

Laikrodis – simbolizuoja laiką, kuris praėjo nuo miesto įkūrimo (1236 m.).

Mieste yra septyni **saulės objektai**:

1. **Šiaulių Šv. Petro ir Povilo katedra** (Aušros takas 3). Bokšto viršūnė siekia 70 metrų. Katedros sieną puošia vienas seniausių saulės laikrodžių.
2. Saulės laikrodžio aikštėje (Vasario 16-osios g.) stovi paaukuota 4 metrų **skulptūra „Šaulys“**. Ji dar vadinama „auksiniu berniuku“. Grindinyje įspausti valandas žymintys skaičiai. Tai aukščiausias saulės laikrodis Lietuvoje.
3. Kino teatre „Saulė“ – **vitražas „Saulės mūšis“**, sukurtas iš spalvoto stiklo gabalų, sujungtų metalo ir betono karkasais.
4. **Skulptūra „Aušra“** Kaštonų alėjoje (4 metrų aukščio, sveria 20 tonų) simbolizuoja žvilgsnį į tekančią saulę.
5. 2006 m. švenčiant miesto 770-ųjų metų jubiliejų pastatytas **fontanas „Saulės diskas“** (Vasario 16-osios g. 62). Pavadinimą fontanui rinko visi miesto gyventojai.
6. 2003 m. pastatytas **Gaidžio laikrodis** (Vilniaus g. ir Tilžės g. sankryža), kuris gieda. Prie šio laikrodžio įsimylėjęliai skiria pasimatymus. Šis laikrodis sveikina su praeiviais: „Sveiki atvykę į Šiaulius“ ne tik lietuvių, bet ir anglų, vokiečių, prancūzų, čekų, rusų ir kt. kalbomis 12 val. ir 18 val.
7. **Paminklas Saulės mūšiui** Salduvės parke.

Geležinė lapė sukurta Lietuvos tūkstantmečiui pažymėti. Ji sveria 7 tonas. Pagaminta iš skardos. Jos viduje įmontuota plieninė širdis, kurioje yra kapsulė su palinkėjimais ir šių dienų pasakojimu ateities kartoms.

Vaikščiodami po Šiaulių bulvarą rasime nemažai skulptūrų:

1. **Trys paukščiai** (Draugystės pr. 25 prie Šiaulių viešbučio.) Einant ratu aplink skulptūrą atrodo, kad paukščiai sukasi, plasnoja.
2. **Rūdės fontanas** (Rūdės g. ir Vilniaus g. sankryža). Mažas rudas kupolas simbolizuoja kadaise čia tekėjusį upeliuką. Upeliukas liko po žeme.
3. **Fontanas Pelikanai** (Vilniaus g. – Tilžės g. sankryža). Dažnas praeivis susimąsto, kaip pelikanai atsirado Šiauliuose. O buvo taip: kartą du įsimylėję pelikanai atsilikio nuo savo būrio. Jie nebežinojo, kur skristi, ir užuot skridę į pietus, skrido į šiaurę. Skridami per Šiaulius jie nutūpė į balutę atsigerti. O tuomet pikta burtininkė pavertė juos akmenimis.
4. **Fontanas motinystė** (Vilniaus g. – Kaštonų al. sankryža). Vaizduojama moteris su kūdikiu ant kelių.
5. **Trys nykštukai** (Vilniaus g. – Kaštonų al. sankryža). Nykštukai primena geruosius trolius iš Skandinavijos mitologijos. Kai pražįsta kaštonai, nykštukai tarsi atgyja.
6. **Senelis su anūkais** (Tilžės g. – Priskėlimo aikštė). Trys mieli anūkai, atsėdę ant besiilsinčio senelio kojų.
7. **Skaitantis žmogus** (Tilžės g., prie Dramos teatro.) Tai stovintis ant akmeninio grindinio senoviškai apsirengęs žmogus, mokantis skaityti. Jis primena, kad senovėje Šiauliuose buvo didelis spaudos centras.

Išvykos atmintinė

1 Pasirenkite išsamų išvykos planą. Plane nurodykite:

- a) išvykos tikslą,
- b) planuojamas veiklas,
- c) išvykos transportą,
- d) datą ir laiką,
- e) kainą,
- f) pageidautiną aprangą,
- g) pageidautiną / nepageidautiną maistą ir gėrimus,
- h) jei keliaujate į užsienį, priminkite tėvams pasirūpinti vaikų pasais ar asmens tapatybės kortelėmis. (Daugiau apie šiuos dokumentus ir šalis, į kurias vykstant jie būtini, sužinosite migracija.lt)



2 Surinkite tėvų / globėjų parašus, kad leidžia vaikui vykti.

3 Pasikartokite pirmosios pagalbos ABC. Įsitinkinkite, kad ją žino ir kartu vykstantys tėvai / globėjai.

4 Pasirūpinkite pirmosios pagalbos vaistinėle.

5 Pasiruoškite planą B, jei pasikeistų oro sąlygos ar nutiktų kitų netikėtumų.

6 Pasirūpinkite fotoaparatu ar vaizdo kamera.

7 Pasirūpinkite, kad jūsų mobilusis telefonas būtų įkrautas, sąskaita apmokėta. Įsiveskite vykstančių vaikų tėvų / globėjų telefonų numerius.

8 Prieš išvyką klasėje pasikartokite svarbiausias taisykles, kurių laikysitės jūs ir mokiniai. Trumpai pristatykite išvyką, užduokite kelis intriguojančius klausimus.

9 Grįždami iš išvykos aptarkite ją su mokiniais, pasidalykite įspūdžiais, kartu atsakykite į pradžioje užduotus klausimus.

10 Po išvykos užpildykite jos vertinimo formą, pasižymėkite pasitabas ateičiai.

Mano išvykos įspūdžiai

Vieta: Data:

Aprašymas:

Išvykoje sužinojau šiuos dalykus:

1.....

2.....

3.....

Man patiko:

Man nepatiko:

Kitą kartą norėčiau aplankyti

.....

.....

.....

JUDRŪS ŽAIDIMAI

Iš knygos N. Grinevičienė
„Vaikų žaidimai darželyje ir namie“,
Šviesa, 2006.

GANDRAS

Žaidžiama visur, bet geriausia patalpoje.

Žaidimo vedėjas turi žinoti, kuo šis žaidimas ypatingas, o žaidėjai – ne. (Šis žaidimas įdomus tik žaidžiant pirmą kartą.)

Vedėjas išsirenka padėjęją ir kartu su juo prieš žaidėjus „gandrus“ lygiais tarpais sustato eile kokius nors daiktus (pavyzdžiui: kėglius, plastikinius butelius, kubus, kamuolius ir pan.). Žaidėjams paaiškinama, kad eidami užrištomis akimis jie turės peržengti per visas sustatytas kliūtis, neliesdami jų. Raištį nuo akių bus galima nusiimti tik išgirdus žodį „varlė“. Žaidėjai sustoja eile. Jiems užrišamos akys. Kol vedėjas tikrina, ar jie tikrai gerai užsirišę akis, padėjęjas tyliai ir labai greitai surenka visus daiktus.

Po vedėjo komandos: „Gandras! Jis eina gaudyti varlių!“ pirmasis žaidėjas, aukštai keldamas kojas (stengiasi nenuversti daiktų), kaip gandras, žengia per įsivaizduojamus, jau anksčiau matytus daiktus. Jam kiek paėjus, vedėjas sušunka: „Varlė!“ Išgirdęs šį žodį, žaidėjas nusiriša nuo akių raištį. Pamatęs, kad jis apgautas, įvairiai reiškia emocijas (juokiasi, pyksta, stebisi ar pan.).

Vedėjas duoda komandą vis kitam žaidėjui, kol visi jie kaip gandrai peržirgluoja per nesamas kliūtis. Ypač smagu ir linksma žiūrėti jau apgautiesiems į žirgliojančius savo bičiulius.

Žaidimą gali žaisti 6–12 žaidėjų.

VIENAS RATE

Žaidžiama salėje arba lauke (miško, žaidimo aikštelėje).

Žaidėjai sustoja ratu ir mėto vienas kitam didelį lengvą kamuolį (balioną), kol kuris nors suklysta ir numeta jį ant žemės. Šis žaidėjas eina į ratą. Vaikai į jį mėto kamuolį, bet stengiasi, kad šis jo nepagautų. Jeigu esančiajam rato viduryje pavyksta pagauti kamuolį, tai meta jį į bet kurį žaidėją. Į kurį pataiko, tas užima jo vietą.

Žaidimas daug įdomesnis, jeigu kamuolys mėtomas greitu tempu: esantysis rato viduryje turi intensyviai judėti (šokinėti, lankstyti, bėgioti ir t. t.), kad išsisuktų arba pagautų kamuolį.

Žaidimą gali žaisti 6 ir daugiau žaidėjų.

PUŠINĖJIMAS

Žaidžiama patalpoje arba lauke.

Išrenkamas „pušinėtojas“. Jam užrišamos akys. Apsisukęs tris kartus, pušinėtojas pamažu išskėstomis rankomis eina ir gaudo žaidėjus, kurie nuo jo patylomis slapstosi, kad nepagautų. Kai „aklasis“ eina prie kokio nors daikto, kur gali užsigauti arba tą daiktą sudaužyti, nuversti, tai žaidėjai perspėja jį, kad neitų toliau, sakydami: „Ugnis“. Jeigu pušinėtojas kurį žaidėją pagauna, klausia:

- Kas tu?
- Pušis.
- Aš tą pušį nukirsiu.
- Aš nevirsiu.
- Aš nugenėsiu.
- Aš nestenėsiu.
- Aš po pečių pamesiu.
- Aš nedėgsiu.

Iš balso pušinėtojas turi atspėti, ką sugavęs. Jeigu atspėja, sugautajam užrišamos akys, ir šis pradeda pušinėti, o kiti žaidėjai nuo jo slapstosi.

Žaidimą gali žaisti 6–12 žaidėjų.

ŽEMĖ, VANDUO, UGNIS, ORAS

Žaidžiama sporto salėje, stadione, žaidimų, miško aikštelėje, pievelėje.

Išrenkamas žaidimo vedėjas. Žaidėjai sustoja ratu. Viduryje – su kamuoliu rankose vedėjas. Jis meta kuriam nors žaidėjui kamuolį, ištardamas vieną žodį iš keturių: „žemė“, „vanduo“, „ugnis“ arba „oras“. Jeigu vedėjas pasako: „žemė“, žaidėjas, pagavęs kamuolį, turi greitai pasakyti kurio nors naminio arba laukinio gyvūno pavadinimą. Pavyzdžiui, arklys. Jeigu pasako „vanduo“, žaidėjas, sugavęs kamuolį, sako, pavyzdžiui, „lydeka“, ir t. t. Išgirdęs žodį „ugnis“ žaidėjai, mosuodami rankomis, kelis kartus greitai apsisuka (tuo metu vedėjas kamuolio nemeta). Žaidėjas, teisingai atsakęs, meta kamuolį vedėjui. Jeigu suklysta, pasikeičia vietomis.

Žaidžiama, kol atsibosta.

Žaidžia 8 ir daugiau žaidėjų.



Interaktyviosios lentos taikymas ugdymo procese

Jūratė Laurutienė,
Kelmės „Aukuro“ vidurinės mokyklos pradinė klasių mokytoja metodininkė

Technologijos – itin sparčiai besivystanti sritis, kuri neišvengiamai skverbiasi į ugdymo procesą. Naudodamasi interaktyviaja lenta per pamokas buvau besimokančia mokytoja. Sėkmingai pabandžiusi nebeįsivaizduoju savo tolimesnio darbo be šios priemonės. Mokinių ugdymas vyksta per regą, judesį, lytėjimą.

Interaktyviosios lentos taikymas ugdymo procese didina mokinių motyvaciją ir užtikrina jų aktyvų dalyvavimą mokymosi veikloje. Mokiniai jaučiasi saugesni bendraudami, nes technologijų aplinka jiems yra įprasta. Klasėje daug mokinių yra regimojo tipo, arba kinestetikai. Lytėjimo funkcija ir galimybė naudotis internetiniais šaltiniais ne tik skatina mokinius judėti, bet ir vizualizuoja mokymosi procesą, sukuria turtingesnę mokymosi aplinką.



Mokymasis jiems artimoje ir pažįstamoje aplinkoje yra puikus stimulas, ugdymo procesas tampa įdomesnis, įvairesnis. Interaktyviosios lentos leidžia šiuolaikiškai ir efektyviai perteikti žinias įvairių dalykų pamokose. Sudaromos puikios galimybės tarpdalykinei integracijai, pasaulio pažinimo, lietuvių kalbos ir matematikos temos derinamos tarpusavyje, integruojamos ir itin aktualios žmogaus saugos temos. Tai yra ir puiki individualizavimo priemonė, nes ją galima naudoti ir individualiam darbui, ypač su elgesio problemų turinčiais mokiniais.

Interaktyvusis mokymas skatina grupinį klasės darbą, gerina mokytojų ir mokinių bendravimą, didina mokymosi tempą ir efektyvumą.

Norime pasidžiaugti...

Kauno miesto mokyklos-darželio „Rūtelė“
anglų kalbos mokytojos Asta Kudirkaitė ir Jurgita Klimaitė

Prieš pusę metų negalėjome net pagalvoti, kad Kauno miesto ketvirtų klasių anglų kalbos olimpiada vyks kitaip... O viskas pasikeitė tada, kai šių metų sausio mėnesį kartu su Kauno miesto anglų kalbos metodinio ratelio narėmis lankėmės privačioje Vilniaus „Saulės“ gimnazijoje. Šioje įstaigoje buvome supažindintos su naujosiomis technologijomis ir jų naudojimu per olimpiadas ir konkursus. Naujosios technologijos sužavėjo ir vertė susimąstyti... Kauno miesto Švietimo ir ugdymo skyriaus švietimo organizavimo poskyrio vyriausioji specialistė Dileta Tindžiulienė paskatino mokytojas šių metų anglų kalbos olimpiadą surengti kitaip. Iš pradžių buvo nedrašu, tačiau apsisprendėme, kad reikia keistis ir tobulėti.

Jau vasario mėnesį anglų kalbos metodinio ratelio pirmininkė Edita Rabizaitė suorganizavo susitikimą su „Šviesos“ leidyklos atstove Agne Krutuliene. Agnė pristatė mokinių aktyvaus atsako sistemos programą „ActivInspire“. Pagal šią programą galima sukurti įvairių

testų skirtingiems mokomiesiems dalykams. Daug mokyklų naudoja informacines technologijas pamokose, o „ActivInspire“ programa padeda ne tik sukurti užduotis, bet ir naudotis aktyvaus balsavimo pulteliais, kai mokiniai į testų klausimus gali atsakinėti čia ir dabar. Tai puiki, patogi ir naudinga priemonė mokytojui ir mokiniui: mažos laiko sąnaudos, aktyvesnis dalyvavimas pamokoje ir visiškas skaidrumas nustatant rezultatus!

Taigi ši graži idėja buvo įgyvendinta ir jau balandžio 30 dieną Kauno miesto mokykloje-darželyje „Rūtelė“ įvyko ketvirtų klasių anglų kalbos konkursas „English Quiz Championship 2013“, kuriame dalyvaujantys mokiniai turėjo galimybę atsakyti į testo klausimus naudodamiesi aktyvaus balsavimo pulteliais. Po konkurso daugelis mokinių džiaugėsi, kad konkursas buvo įdomus, nereikėjo užduočių atlikti raštu, nes visus klausimus jie matė pateiktus skaidrėse. Tiesiog reikėjo pasirinkti teisingą variantą.

Apie šį konkursą sulaukėme gražių atsiliepimų iš kitų mokyklų!

Labai džiaugiamės, kad „Šviesos“ leidykla mums suteikė didelę paramą ir sudarė sąlygas pasinaudoti aktyvaus balsavimo pulteliais!

Dėkojame leidyklai UAB „Šviesa“ ir „Alma littera“, Agnei Krutulienei ir visai komandai!



Saulius Ringys,
Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazijos
pradinio ugdymo vyr. mokytojas



Pulteliai – naudinga priemonė mokant vaikus, rengiant apklausas, balsuojant susirinkimuose ir pan. Kur ir kaip panaudoti pultelius – kiekvieno dirbančiojo kompetencijos reikalas. Mano kompeten-

cija leidžia pultelius išnaudoti 100 %. Dažniausia juos naudoju pamokoms apibendrinti, testams, balsuojant, pateikiant kontrolinius darbus interaktyvioje aplinkoje. Pradėjus diegti pamokose naują technologiją, pavyko pakelti mokinių motyvaciją, jie tapo aktyvesniais, lengviau įsimena pamokos medžiagą. Naudojantis pulteliais labai patogu vertinti mokinius, rezultatai gaunami akimirksniu, mokytojui nereikia atlikti papildomų darbų suvedant ir skaičiuojant rezultatus. Mokiniai nekantariai laukia pamokų, kuriose prireiks pultelių.

Naudojantis pulteliais galima pasiekti daugiau...

Jolanta Stankaitienė,
Raseinių Šaltinio pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja

Mokytojas, naudodamasis mokinių aktyvaus dalyvavimo pamokoje ir apklausos sistema, gali daugiau dėmesio skirti mokinių mokymosi poreikiams, t. y. sudaryti tinkamas sąlygas pamokoje aktyviau dalyvauti mokiniams, skatinti jų savarankiškumą, bendradarbiavimą ir kūrybingumą. Sistema leidžia veiksmingiau ir sparčiau mokymą keisti mokymusi, sutrumpėja laikas, skirtas apklausai, įsivertinimui, nebijoma suklysti. Informacija apie dėstomos medžiagos įsisavinimą, supratimą gaunama čia ir dabar. Ugdymo procesas tampa šiuolaikiškas, patrauklus šių dienų mokiniams. Dirbant su šia sistema mokinių apklausą galima lengvai keisti ir pritaikyti klasės poreikiams, Taip pat tausojami ištekliai (popierius).

Į pamoką atsinešus pultelius vaikų emocijos būna aiškiai pastebimos – jie džiaugiasi. Teigia, kad dirbti su jais įdomu, linksma, nenusibosta. Kai kurie sako, kad geriau įsimena pamokos medžiagą, išsiaiškina, ko nemoka.

Mokinių mintys apie aktyvaus dalyvavimo pamokoje ir apklausos sistemą.



Patinka. Nereikia visko rašyti į sąsiuvinį.

Žaidi kaip su telefonu.

Nepatinka. Turi tyliai spaudyti, maigyti mygtukus.

Man patinka pulteliai, nes tai daiktas, o ne sąsiuvinis.

Patinka su jais dirbti, nes nereikia kalbėti.

Jie stebuklingi.

Labai patinka su jais dirbti. Padeda mokyti, lengviau rašyti.

NAUJOS UGDYMO PRIEMONĖS

Asta Sakalienė
Dalia Skeirienė
Jolanta Andriuškevičienė
**Pasitikrinamųjų lietuvių kalbos
ir matematikos užduočių serija**
Šviesa, 2013

Leidinių serija „Lašelis pirmoko/antroko/trečio/ketvirtoko labirintuose“ skiriama 7–10 metų vaikams. Vaikai, keliaudami linksmojo lašelio matematikos ir lietuvių kalbos užduočių labirintais, pasitikrins, ką jau išmoko, įsivertins daromą pažangą ir sužinos, kurią temą dar reikia pasikartoti.

Šios serijos autorės, pradinio klasių mokytojos ekspertės, siūlo žaismingas, įdomias užduotis, parengtas pagal Pradinio ugdymo bendrąją programą. Vaikus sudomins užduotyse naudojami bendraamžių tekstai, lipdukai, karpomosios kortelės.

Kiekviename leidinyje pateikiamas temų sąrašas padės mokytojui, tėvams ar seneliams organizuoti vaiko mokymąsi, sužinoti, ką jam reikėtų tobulinti, kad patirtų sėkmę.

Įdomios
užduotys!

Su
lipdukais!

II ir IV klasėse –
apibendrinamieji
testai!

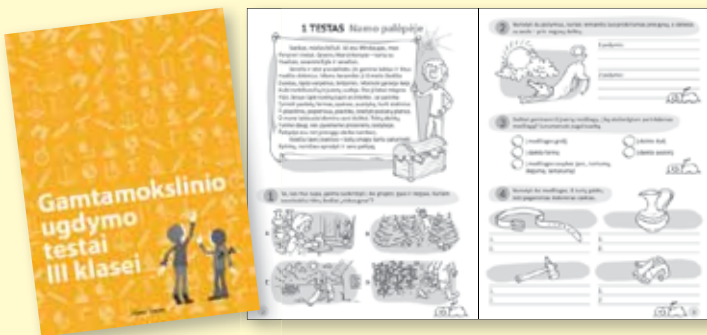
Su
karpomosiomis
kortelėmis!



NAUJOS UGDYMO PRIEMONĖS

Edita Minkuvienė
Aušra Didžgalvienė
Gamtamokslinio ugdymo testai
Alma littera, 2013

Testų paskirtis – padėti įvertinti trečiųjų gamtamokslinę kompetenciją. Užduotys parengtos atsižvelgiant į šias pasaulio pažinimo dalyko sritis: žmogus ir gyvoji gamta, žmogus ir negyvoji gamta, žmogaus sveikata ir saugumas. Testų sąsiuvinį sudaro 9 testai – po vieną kiekvienam mokslo metų mėnesiui. Užduotys vertinamos taškais. Mokinių gamtamokslinė kompetencija įvertinama pagal tris pasiekimų lygius: patenkinamą, pagrindinį ir aukštesnįjį. Šie lygiai nustatomi remiantis testų pabaigoje pateikiama surinktų taškų lentele.



Elena Marcelionienė
Linksmasis pieštukas.
Piešiu. Rašau. Pasakaju.

1-asis ir 2-asis pratybių sąsiuvinis
vaikams nuo 6 metų
Šviesa, 2013

Šis pratybių sąsiuvinis skiriamas vaikams, kurie nori pasirengti mokyklai, išmokti gražiai rašyti. Juo gali naudotis ikimokyklinukas, priešmokyklinukas ar pirmokas, kuriam sunkiau sekasi ugdytis rašymo gebėjimus.



Lietuvių liaudies pasaka
PELĖS IR KATINAS
serija „Skiemeninės pasakos“
Šviesa, 2013

Pranas Mašiotas
EŽYS IR VOVERĖLĖ
serija „Skiemeninės pasakos“
Šviesa, 2013



Serijos SKIEMENINĖS PASAKOS leidiniai skirti vaikams, kurie jau pažįsta raides ir pradeda mokytis skaityti. Žodžiai parašyti didžiosiomis raidėmis ir suskirstyti skiemenimis. Todėl vaikas lengvai gebės perskaityti tekstą pats.

Skaitydamas knygelę, vaikas ugdomi kelias kompetencijas: pagal iliustracijas jis gali plėtoti siužetą, atpasakoti tekstą, kurti pasakojimą, įtvirtinti matematinius gebėjimus, pavyzdžiui, suskaičiuoti pelytes. Lavinami ir vaiko vaizduojamosios veiklos gebėjimai: galima jam pasiūlyti nupiešti katinėliui varpelį ir pateikti kitų kūrybinių užduočių.

Tad pasitarkime vaizduotę ir padėkime vaikui patirti skaitymo ir kūrybos džiaugsmą.

Jei norite išsakyti savo nuomonę, turite klausimų ar komentarų dėl pradinukams skirtų mokymosi priemonių, kviečiame rašyti adresu pradinukai@sviesa.lt.

Klausimus ir atsiliepimus apie ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo priemones rašykite ikimokyklinisugdymas@sviesa.lt.

Leidyklos „Šviesa“ švietimo sistemos koordinatoriai pedagogams suteiks visą reikiamą informaciją apie:

- leidyklų „Šviesa“ ir „Alma littera“ leidinių ir kitų mokomųjų priemonių įsigijimą;
- aktyviojo ugdymo sistemas (plačiau: www.aktyviklase.lt);
- mokymus ir kvalifikacijos tobulinimo seminarus Jūsų regione (plačiau: <http://mokymocentras.sviesa.lt>).



Eglė Miškinytė
el. p. e.miskinyte@sviesa.lt
tel. 8 687 93 943
Vilnius, Trakai,
Šalčininkai



Agnė Krutulienė
el. p. a.krutuliene@sviesa.lt
tel. 8 620 52 076
Kaunas, Jonava, Kėdainiai,
Raseiniai, Jurbarkas



Rūta Kučinskienė
el. p. r.kucinskiene@sviesa.lt
tel. 8 612 70 971
Klaipėda, Palanga, Kretinga, Skuodas, Mažeikiai, Plungė,
Telšiai, Rietavas, Neringa, Šilutė, Šilalė, Tauragė, Pagėgiai



Dainius Kulbis
el. p. d.kulbis@sviesa.lt
tel. 8 616 25 026
Panevėžys, Pasvalys, Biržai, Pakruojis, Radviliškis,
Šiauliai, Joniškis, Kelmė, Akmenė, Naujoji Akmenė



Giedrius Vidžiūnas
el. p. g.vidziunas@sviesa.lt
tel. 8 620 19 630
Ukmergė, Molėtai, Širvintos, Švenčionys, Utena, Anykščiai,
Kupiškis, Rokiškis, Zarasai, Ignalina, Visaginas, Vilniaus raj.



Jurgita Skominienė
el. p. j.skominiene@sviesa.lt
tel. 8 698 74 692
Marijampolė, Šakiai, Vilkaviškis, Kalvarija, Kazlų Rūda,
Alytus, Prienai, Birštonas, Lazdijai, Druskininkai,
Varėna, Kaišiadorys, Elektrėnai

„Šokliuką“ rengė:

Lina Virozerovienė, Daiva Bartninkienė, Ieva Driukienė,
Ilona Mugenienė, Linas Spurga, Asta Butėnienė.

UAB leidykla „Šviesa“, E. Ožekienės g. 10, LT-44252 Kaunas
Elektroninis paštas: sokliukas@sviesa.lt
Interneto puslapis: <http://www.sokvadoveliai.lt>, <http://www.sviesa.lt>
© Leidykla „Šviesa“